

دستور کار جلسه:

- 1- چالش های فعالان صنعت برق با شبکه بانکی کشور و راهکارهای پیشنهادی - (ارائه دهنده : سندیکای صنعت برق ایران - شعبه محترم خراسان رضوی طی گزارش مورخ 1400/9/30 و نامه شماره 400166 مورخ 1400/7/21)
- 2- سایر موارد

در کمیسیون انرژی اتاق مشهد مطرح شد:

چالش های بانکی، مسیر توسعه در صنعت برق را دشوار کرده است

بررسی چالش های فعالان صنعت برق با شبکه بانکی کشور و ارائه راهکارهای پیشنهادی در این حوزه، موضوع هفتمین جلسه کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی خراسان رضوی بود.

چالش های بانکی مسیر توسعه در صنعت برق را دشوار کرده است: در صنعت برق، شرایط تاسف باری در حال رخ دادن است؛ به ویژه نحوه برخورد صنعت برق با صنایع در هنگام پیک بار که یکی از مشکلات موجود است. در دوم بهمن ماه، پیک بار مصرف، 35 هزار مگاوات و مصرف سرانه صنایع 4900 مگاوات بوده است. در حالیکه در فصل تابستان و 11 مرداد، در پیک بار، مصرف 63 هزار مگاوات و مصرف صنایع به دلیل محدودیت ها 3 هزار مگاوات بوده است. 23 تیرماه امسال نیز 64 هزار مگاوات مصرف برق کشور بوده که 2221 مگاوات از این مقدار توسط صنایع مصرف شده است. با این همه، می بینیم صنایعی که مصرف تقریباً یکنواختی در تابستان و زمستان دارند، در زمان کمبودهای برق، بیش از همه دچار فشار می شوند. بهترین مصرف کننده برق کسی است که مصرف یکنواختی دارد و بدترین، کسی است که مصرفش دارای افت و خیز است زیرا نمی توان براساس پیش بینی وضعیت مصرفش نسبت به تامین و توزیع برق پرداخت. برق تنها محصول تولیدی است که برای دقیقه ای نمیتوان آن را ذخیره نمود. باید در لحظه تولید و مصرف شود و هر اتفاقی که منجر به افزایش مصرف برق می شود، فشار اصلی اش بر صنایع تحمیل می گردد. این درحالی است که همه رشد مصرف برق در پیک بار تابستان امسال، از سوی بخش خانگی بود. درباره احداث نیروگاه برای تولید 10 هزار مگاوات برق در کشور: این مقدار، رقم هنگفت سرمایه گذاری را میطلبد که تامین آن دور از ذهن است و از طرفی، خرید برق تولیدی آن، حدود 90 تا 100 هزار میلیارد تومان را میطلبد که مشخصاً وزارت نیرو از پرداخت آن عاجز خواهد بود. تا زمانی که به صورت کارشناسی و درست به این مسائل نگریده نشود، وضعیتی که ما را از سال 1386 به 1400 رسانده، معلوم نیست به کجا خواهد رساند. از سالی که فاصله بین قیمت واقعی انرژی و قیمت اخذ شده آن در حال کاهش بود، این مشکلات کلید خورد تا امروز به این وضعیت رسیدیم و به جایی رسیدیم که سال گذشته 13 هزار مگاوات کمبود داشتیم و بخشی از آن منجر به خاموشی و فشار روی صنایع شد. بایستی منابع بانکی 200 تا 300 هزار میلیاردی که برای احداث 10 هزار مگاوات نیروگاه نیاز است، تامین گردد؛ در غیر این صورت به نتیجه ای نخواهیم رسید.

*چالش های بانکی شرکت های عضو سندیکای صنعت برق

مشکلات بانکی شرکتها و فعالان اقتصادی متعدد است. ما با نظرسنجی از شرکتهای عضو سندیکا در سراسر کشور، 13 چالش اصلی را در این زمینه جمع بندی نمودیم. چالش اول، به رسمیت نشناختن موجودیت «شرکت پروژه ها» در شبکه بانکی کشور است. در صنعت برق تامین مالی پروژه ها بسیار مهم است و از طرفی، پروژه ها تا حدی دیربازده هستند. یکی از راه های تامین مالی، تشکیل شرکت پروژه هاست؛ اما بانک ها این شرکت ها را به دلیل نداشتن سوابق بانکی به رسمیت نمی شناسند. هم اکنون در بازار سرمایه گام هایی مبنی بر تشکیل شرکت های سهامی عام با هدف هدایت نقدینگی به پروژه های دارای توجیه اقتصادی برداشته شده است؛ اما از سوی بانک ها به این قضیه توجهی نمی شود. عدد پروژه های برق کلان است و شرکتی که در این حوزه قصد فعالیت دارد، نیازمند ارائه ضمانت نامه های بزرگی است. راهکاری که در این زمینه ارائه داده ایم این است که سازوکار توجیه پذیری طرح ها فارغ از اعتبار شرکت ها بررسی شود و محاسبه بازپرداخت از محل درآمد پروژه ها به عنوان مبنای پرداخت تسهیلات از سوی بانک مدنظر قرار گیرد.

افزایش نرخ ارز و عدم توان بازپرداخت تسهیلات ارزی ماخوذه به عنوان دومین چالش بانکی است: براساس قانون، به تسهیلات گیرندگانی که اقساط شان تا پایان شهریور 99 سررسید شده بود اجازه داده شد که اقساط سررسید شده را با نرخ زمان ایجاد بدهی تسویه کنند. اما برای بعد از

آن تاریخ، اعلام شده نهایتاً با نرخ ارز نیمایی اقساط را بپردازند که باز هم نسبت به زمانی که تسهیلات ارزی را دریافت نموده اند، رقم سنگینی به شمار می رود و دسترسی شرکت ها به سایر خدمات بانکی به دلیل تسهیلات معوق و مشکوک الوصول نیز به دنبال آن محدود شده است. راهکار پیشنهادی ما این است که برای شرکت هایی که تسهیلاتشان بعد از سال 99 سررسید شده، به نوعی چاره اندیشی شود تا بازپرداخت تسهیلات به نرخ زمان ایجاد بدهی محاسبه گردد.

* بالا بودن هزینه های نقل و انتقال پول به خاطر عدم دسترسی به خدمات بانکی بین المللی

■ بالا بودن هزینه های نقل و انتقال پول ناشی از عدم دسترسی به خدمات بانکی بین المللی یکی دیگر از چالش های بانکی شرکت های عضو سندیکای برق است: راهکار ما در این زمینه این است که بانک مرکزی با سازمان های مربوطه، بخشی از هزینه ای که شرکت های فعال در سطح بین المللی باید در این زمینه بپردازند را در قالب یارانه تامین کند. توانیر میتواند از محل پول هایی که در کشورهایی چون عراق بلوکه است، به عنوان ضمانت نامه شرکت هایی که در آن کشور فعال هستند استفاده نماید. اما مشکل این است که در سطح بانک مرکزی کشور ما با آن کشور باید مذاکراتی صورت پذیرد.

■ آنچه مطرح شد، به طور صددرصدی مربوط به سیاست های کلی بانک مرکزی است و اگر بانکی در زمینه بخشنامه های صادره بانک مرکزی در خصوص صنعت برق تخطی کرده، می توان پیگیری نمود.

- اخیراً نشست در کارگروه امور زیربنایی استان برگزار شد و یکی از مباحث آن، حوزه انرژی بود. در مصوبه آن نشست تاکید شد از پرداختن به امور موازی در سازمان ها خودداری گردد. لذا اگر پیشنهادی در زمینه انرژی هست، به دبیرخانه کارگروه امور زیربنایی ارسال شود تا پیگیری ها با دستگاه های مرتبط با امر صورت گیرد.

■ اگر مشکلات دائماً به مرکز گوشزد شود و به وزارتخانه ارسال گردد، شاید بتوان نتایج بهتری را شاهد بود. لذا دستگاه های استانی در این زمینه باید به جد پیگیری باشند.

■ درباره چهارمین چالش شرکت های فعال در صنعت برق: عدم بهره مندی از ظرفیت های گشایش اعتبارات اسنادی در صنعت برق، چهارمین چالش بانکی شرکت هاست. پنجمین چالش نیز عدم اجرای واگذاری مطالبات از طریق کارگزاری (فاکتورینگ) است. پیشنهاد ما این است که این موضوع از سوی بانک مرکزی و وزارت اقتصاد پیگیری شود تا فرایندهای اصلاحی این امر بررسی گردد. عدم ایفای نقش بانک توسعه صادرات در تسهیلات صادراتی، یکی دیگر از چالش های موجود است. سازوکار این بانک در این زمینه باید حمایتی باشد؛ اما در عمل، تمام قوانین این بانک، مشابه قوانین بانک های تجاری است. یکی از مشکلات بانک توسعه صادرات، آیین نامه کفایت سرمایه است که به خاطر تکمیل شدن سقف ارائه خدمات خود، از دسترس مشتریان خارج شده است. پیشنهاد ما نظارت دقیق تر بانک مرکزی بر این بانک و نیز افزایش سرمایه بانک توسعه صادرات است. محدودیت های بانکی برای تولیدکنندگان و صادرکنندگان به عنوان یکی دیگر از چالش ها است: پیشنهاد ما این است که بانک مرکزی برای تولیدکنندگان و صادرکنندگان برتر، تسهیلاتی ارائه دهد تا با وجود بدهی بانکی و چک برگشتی بتوانند از بانک های دیگر تسهیلات بگیرند.

■ این بانک تخصصی در هر استان یک شعبه دارد و اگر درخواستی از سوی شرکت های عضو سندیکای برق ارائه شود، پیگیری می شود اما تاکنون مشکلی گزارش نشده است. البته سرمایه بانک ما برای ورود به همه حوزه ها کافی نیست. برای پروژه های صنعتی، بیشتر اعتبارات از مرکز تخصیص می یابد و سهمیه ای برای استانها تخصیص نیافته تا استفاده نماییم.

■ بدهی های شرکت های فعال حوزه برق در سامانه ثبت شده است و ما در حال پیگیری برای تهاتر بدهیها هستیم.

* مشکل وثیقه گذاری شرکت های فعال در صنعت برق برای گشایش ال سی

■ وثیقه گذاری شرکتها برای گشایش ال سی: شرکت های دولتی نمی توانند وثیقه را با سند ملک دستگاه خود تامین کنند. پیشنهاد این است که این سازمان ها به استناد اعتبار خود بتوانند گشایش ال سی انجام دهند. امروز هر یک از دستگاه های دولتی مراجعه کنند، باید با اعتبارسنجی بتوانند گشایش را انجام دهند که متأسفانه در این زمینه مشکل دارند. بحث ما این است که بستر لازم از سوی بانک برای حل این مشکل ایجاد گردد. بانک یک بنگاه اقتصادی است و باید راهکار لازم در این زمینه را ارائه دهد.

■ وثیقه مورد نیاز شرکت دولتی برای بازگشایی ال سی، با مجوزهای بانک مرکزی قابل پذیرش است.

■ انتظار ما این است که بانک به اصلاح قوانین بپردازد. بعد از مدت ها ما هنوز از عدم ارائه خدمات بانک توسعه صادرات در استانها صحبت می کنیم. سیستم بانکی باید این مسائل را مرتفع نماید. در بزنگاه دشوار اقتصادی، بخش زیادی از انرژی بخش خصوصی صرف پیگیری حل مشکلات می شود.

❁ مشکلات خرید مواد اولیه از بورس کالا

■ عدم حمایت شرکت های تولیدکننده جهت خرید مواد اولیه از بورس کالا یکی دیگر از چالش های شرکت های فعال در صنعت برق است: تامین نقدینگی جهت پیش پرداخت ها و کارمزدهای خرید مواد اولیه از بورس، یکی از دلایل عدم حمایت در این حوزه است. نکته دیگر اینکه، «اوراق گام» که در این زمینه از سوی بانک تعریف شده است، فعلا فقط در صنعت خودرو استفاده می گردد. پیشنهاد ما این است که بانک در این زمینه کارمزدها را کاهش دهد تا شرکت های بیشتری بتوانند استفاده کنند. مشکلات تخصیص ارز و رفع تعهدات ارزی، چالش دیگر فعالان صنعت برق است. مکاتبات زیادی با واحد بین الملل بانک مرکزی در این زمینه صورت گرفت که متاسفانه در این خصوص پاسخی دریافت نشده است. بانک مرکزی می گوید ارز تخصیصی ظرف 4 ماه باید بازگردد؛ اما طرح های صنعت برق دیربازده است و نمیتوان به این سرعت رفع تعهد ارزی را انجام داد. از طرفی، به خاطر شیوع کرونا برخی پروژه ها تعطیل گردید و شرکت های زیادی را دچار مشکل کرد و ترتیب اثر در این زمینه حائز اهمیت است. پیشنهاد این است که کمیته مشترکی بین سازمان صمت و بانک مرکزی ایجاد شود تا مشکلات شرکتها کاهش یابد. عدم تمکین بانک ها از مصوبات ستاد تسهیل و رفع موانع تولید: بانکهای خصوصی به این مصوبات ترتیب اثر نمی دهند و لازم است روی ضمانت اجرایی مصوبات تمرکز نمود. مشکلات تهاتر بدهی های دولت با مطالبات بانک ها از شرکت ها یکی دیگر از چالش های بانکی موجود است. متاسفانه در این زمینه وضعیت نابه سامانی وجود دارد و مشکلاتی رانتهی در این حوزه به وجود آمده است. لذا لازم است بازبینی هایی در روش تهاتر صورت گیرد تا وضعیت به سامان برسد. سیزدهمین چالش، سختگیری در اخذ وثایق ملکی است. بانک 85 درصد ارزش ملک را به عنوان وثیقه کارشناسی میکند و نکته دوم این است که شرکتها برای گردش نقدینگی به رقم بالاتری احتیاج دارند و رقم تسهیلات دریافتی با توجه به نرخ تورم، ناچیز است. شرکت های واسپاری نیز به دلیل سقفی که دارند، نمیتوانند در این زمینه راهگشا باشند. این موضوع بایستی به بانک مرکزی ارجاع شود تا بتوان از طریق شرکت های لیزینگی و واسپاری بخشی از مشکل را حل نمود.

■ پیشنهاداتی که از سوی سندیکا ارائه گردید، پیگیری خواهد شد و امیدواریم دستگاه های دولتی نیز در این زمینه همکاری لازم را داشته باشند.
■ درباره مصوبات ستاد تسهیل: ظرف 15 روز از تشکیل جلسات ستاد تسهیل، بانک باید نسبت به مصوبات اعلام نظر نماید و در صورت عدم اعلام نظر، چنین استنباط می شود که بانک، مصوبات را پذیرفته است.

■ ظرفیت نیروگاه های ما در پیک های مختلف ممکن است به دلیل نبود گاز و آب کافی خالی گردد. واقعیتی که در صنعت برق وجود دارد این است که این صنعت به دلیل نداشتن توجیه اقتصادی دچار چالش شده است و لذا تا زمانی که موضوع توجیه پذیری اقتصادی مرتفع نگردد، نمی توان امیدوار به حل مشکل تامین مالی از سوی بانک ها بود.

مصوبات جلسه:

مقرر شد مصوبات زیر به دبیرخانه شورای گفتگو دولت و بخش خصوصی خراسان رضوی جهت اخذ نتیجه مطلوب ارسال گردد.

الف) چالش های صنعت برق با شبکه بانکی کشور

1. به رسمیت نشناختن موجودیت شرکت پروژه ها در شبکه بانکی کشور

با توجه به کاهش درآمدهای دولت از محل فروش نفت و تحریم‌ها، تغییر تدریجی شرایط قراردادها در صنایع زیرساختی کشور از قراردادهای پیمانکاری-کارفرمایی به مشارکت‌های عمومی و خصوصی امری اجتناب‌ناپذیر است. در بسیاری از این صنایع، از جمله صنعت برق، تأمین مالی پروژه‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است چراکه این پروژه‌ها عموماً نیاز به سرمایه‌گذاری اولیه بالایی دارند و دیر بازده‌اند. یکی از رایج‌ترین روش‌های تأمین مالی در پروژه‌هایی با ویژگی‌های مذکور، تشکیل شرکت پروژه‌هاست. لیکن در قوانین و مقررات فعلی بانکی کشور، موجودیت این شرکت‌ها به دلیل نداشتن سوابق اعتباری و مالی به رسمیت شناخته نمی‌شود و پرداخت تسهیلات و قبول تعهدات آن‌ها نیز در قبال عواید پروژه میسر نیست. این در حالی است که بازار سرمایه در این خصوص گام‌های اولیه را آغاز کرده و در تیرماه سال جاری نیز دستورالعمل تشکیل شرکت سهامی عام پروژه باهدف هدایت نقدینگی به پروژه‌های دارای توجیه اقتصادی به تصویب رسیده است.

2. افزایش نرخ ارز و عدم توان بازپرداخت تسهیلات ارزی مأخوذه

برخی تسهیلات اخذشده در قالب قراردادهای مشارکت مدنی مأخوذه از بانک‌ها در سال‌های گذشته سررسید شده است که تسویه آن‌ها به دلیل افت شدید ارزش پول و افزایش تصاعدی نرخ ارز، خارج از توان تسهیلات گیرنده است. این در حالی است که براساس آیین‌نامه اجرایی ماده 20 قانون رفع موانع تولید، به تسهیلات گیرندگانی که اقساط آن‌ها تا پایان شهریور 99 سررسید شده بود اجازه داده شد که اقساط سررسید شده را با نرخ زمان ایجاد بدهی تسویه نمایند، لیکن برخی از شرکت‌ها سررسید اقساطشان مربوط به بعد از تاریخ مذکور بوده و امکان استفاده از این قانون از آن‌ها سلب شده است. این گروه از بدهکاران لازم است که تسهیلات ارزی مأخوذه را با نرخ نیمایی تسویه نمایند که این مسئله بقای کسب‌وکار آن‌ها را به مخاطره انداخته و دسترسی آن‌ها به سایر خدمات بانکی را به دلیل تسهیلات معوق و مشکوک الوصول، محدود نموده است.

3. بالا بودن هزینه‌های نقل و انتقال پول ناشی از عدم دسترسی به خدمات بانکی بین‌المللی

با توجه به تحریم شبکه بانکی کشور، شرکت‌های صادرکننده خدمات فنی و مهندسی امکان دسترسی به خدمات بانکی در کشور مقصد از جمله صدور ضمانتنامه‌های فرآیند انجام کار را نداشته و برای دریافت خدمات از بانک‌های خارجی، هزینه‌های گزافی را پرداخت می‌نمایند. همچنین برای خرید تجهیزات موردنیاز در صنعت برق، انتقال وجه با کارمزدهای بالا صورت می‌پذیرد که جمیع این موارد هزینه‌های تولید را به میزان چشمگیری افزایش داده و منجر به کاهش مزیت رقابتی صادرکنندگان در بازارهای بین‌المللی شده است.

4. عدم بهره‌مندی از ظرفیت‌های گشایش اعتبارات اسنادی در صنعت برق

گشایش اعتبار اسنادی، یکی از اصلی‌ترین ابزارهای بازار پول است که علاوه بر تأمین نقدینگی می‌تواند بر ایفای به موقع تعهدات طرفین تأثیرگذار باشد و امکان تأمین نقدینگی را نیز از طریق خرید دین برای ذینفعان میسر سازد. بسیاری از محصولات شرکت‌های بخش خصوصی فعال در صنعت برق، توسط وزارت نیرو و شرکت توانیر خریداری می‌شوند که به دلیل عدم انضباط مالی آن‌ها، شبکه بانکی کشور با گشایش اعتبار اسنادی مربوط به معاملات مربوطه ترتیب اثر نداده و بخش خصوصی نمی‌تواند از ظرفیت‌های مربوطه استفاده نماید.

از سوی دیگر برخی کارفرمایان پروژه‌های صنعت برق، شرکت‌های توزیع هستند که به دلیل خصوصی‌سازی تابع قانون تجارت بوده و با توجه به زبان انباشته، مشمول دریافت بسیاری از خدمات بانکی از جمله گشایش اعتبار اسنادی نیستند.

5. عدم اجرای واگذاری مطالبات از طریق کارگزاری (فاکتورینگ)

مطابق با ماده ۸ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی، تأمین‌کنندگان کالا و خدمات مجازند با استناد به ماده (۱۰) قانون برگزاری مناقصات و در چهارچوب تأمین مالی واگذاری مطالبات از طریق کارگزاری (فاکتورینگ)، تمام یا بخشی از مطالبات قراردادی محقق شده و محقق نشده خود را به اشخاص حقیقی و حقوقی ثالث (پذیرندگان) اعم از بانک‌ها یا مؤسسات اعتباری واگذار کنند. در صورتی که تأمین‌کننده، مطالبات را به ثالث واگذار کند، کلیه کارفرمایان موضوع این قانون اعم از دولتی، عمومی و یا تعاونی مکلف به رعایت واگذاری مطالبات از طریق کارگزاری (فاکتورینگ) هستند. با عنایت به الزامات مندرج در متن قانون مبنی بر تدوین آیین‌نامه اجرایی و بر اساس پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصاد و دارایی و سازمان برنامه‌بودجه کشور، «آیین‌نامه اجرایی ماده ۸ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی با موضوع نحوه واگذاری مطالبات قراردادی» در جلسه مورخ 99/07/16 هیأت محترم وزیران مطرح و به تصویب رسید. لیکن این آیین‌نامه تاکنون به شیوه مطلوب اجرایی نشده است.

6. عدم ایفای نقش بانک توسعه صادرات در تسهیل صادرات

علی‌رغم نقش بانک توسعه صادرات به‌عنوان بانک توسعه‌ای، این بانک سازوکاری مشابه بانک‌های تجاری در ارائه خدمات به مشتریان دارد. با توجه به اینکه منابع بانک مذکور از بودجه دولتی تأمین می‌شود، انتظار می‌رود که فرآیندهای دریافت خدمات نیز در آن با سایر بانک‌ها متفاوت بوده و شرایط سهل‌تری در آن‌ها وجود داشته باشد. همچنین بخشی از خدمات قابل‌ارائه این بانک، به دلیل آیین‌نامه‌های کفایت سرمایه و تکمیل سقف ارائه خدمات، از دسترس مشتریان خارج شده است.

7. محدودیت‌های بانکی برای تولیدکنندگان و صادرکنندگان

متوقف شدن جریان تولید و صادرات شرکت‌هایی که تسهیلات و تعهدات غیر جاری و یا چک برگشتی در شبکه بانکی کشور دارند، به دلیل عدم امکان صدور ضمانت‌نامه‌ها از دیگر موانع موجود در مسیر توسعه کسب‌وکارهای صنعت برق است.

8. عدم حمایت شرکت‌های تولیدکننده جهت خرید مواد اولیه از بورس کالا

1-8 صنعت برق، اصلی‌ترین خریدار فلزات اساسی در بورس کالا است و تأمین‌کنندگان مواد اولیه علی‌الخصوص صنایع بزرگ مانند مس، فولاد و محصولات پتروشیمی، با امکان دسترسی به بازارهای جهانی، قیمت نهاده‌های تولید را برای صنایع پایین‌دستی متناسب با تغییرات جهانی قیمت افزایش می‌دهند. برای حمایت از صنایع پایین‌دستی با ارزش‌افزوده بالاتر و ممانعت از خام‌فروشی صادراتی، دولت تدابیری را اندیشیده است. لیکن قدرت بالای چانه‌زنی این شرکت‌ها، خریداران را ناچار به خرید نقدی از آن‌ها می‌کند. یکی از روش‌های مورد استفاده در تأمین نقدینگی مورد نیاز، استفاده از گشایش اعتباری اسنادی است که به علت بالا بودن پیش‌پرداخت‌ها و کارمزد مترتب، در بسیاری از موارد مورد استفاده قرار نمی‌گیرد و خریدار، وجه را نقداً به فروشنده پرداخت می‌کند.

یا با استفاده از قراردادهای نسبی، نرخ سود بالایی را متحمل می‌شود. لیکن علی‌رغم جایگاه شبکه بانکی کشور در تأمین مالی از شرکت‌های تولیدکننده، نقش بانک‌ها در این مورد بسیار کمتر از توان بالقوه آن است.

2-8 ابزارهای نوین مانند اوراق گام که توسط بانک مرکزی و بورس کالا معرفی گردید، به دلیل فرآیند صدور این اوراق و ذینفعان آن در بازار تأمین مواد اولیه و بورس کالا کاربرد ندارد.

9. مشکلات تخصیص ارز و رفع تعهدات ارزی

1-9 یکی از اصلی‌ترین چالش‌های شرکت‌های صادرکننده و واردکننده صنعت برق در سال‌های اخیر تخصیص ارز و رفع تعهدات ارزی بوده است. مکاتبات زیادی مستقیماً توسط شرکت‌ها و یا به نمایندگی از آنها توسط سندیکا و وزارت صنعت معدن و تجارت با واحد بین‌الملل بانک مرکزی، انجام شده است که متأسفانه هیچ‌یک از این نامه‌ها و تماس‌ها پاسخ داده نشده است.

2-9 الزام شرکت‌های صادرکننده به بازگرداندن ارز حاصل از صادرات در چارچوب قوانین و مقررات فعلی مشکلات زیادی را برای شرکت‌های صادرکننده خدمات فنی و مهندسی که تجهیزات موردنیاز خود را از ایران به کشور مقصد صادر می‌کنند و به‌ویژه سازندگان نیروگاه‌ها در خارج از ایران ایجاد کرده است چراکه لازمه بازگشت ارز حاصل از صادرات این شرکت‌ها، تکمیل پروژه‌های مربوطه است که طبعاً تناسبی با مهلت چهارماهه بازگشت ارز ندارد. ضمن اینکه روش تهاتر نیز به دلیل لزوم ثبت سفارش بانکی، علاوه بر تحمیل هزینه‌های بالا، موجب تأخیر در ترخیص محمولات و کندی روند تولید می‌شود.

10. عدم تمکین بانک‌ها از مصوبات ستاد تسهیل و رفع موانع تولید

با عنایت به استعلام مأخوذه از اعضا سندیکای صنعت برق به درخواست خانه صنعت، معدن و تجارت در خصوص مصادیق عدم تمکین و عدم اجرای مصوبات ستاد تسهیل و رفع موانع تولید، مشخص گردید که شبکه بانکی کشور و به‌ویژه بانک‌های خصوصی از مصوبات ستاد تسهیل و رفع موانع تولید تمکین ننموده و تصمیمات حمایتی ستاد در بانک‌ها از ضمانت اجرایی برخوردار نیست.

11. محدودیت ارائه خدمات بانکی به شرکت‌های تهاتر کننده مالیات

بخشی از مطالبات شرکت‌ها از دولت و شرکت‌های تابعه با استفاده از ظرفیت‌های قانون بودجه از محل بدهی‌های مالیاتی تهاتر می‌شود. لیکن مسیر شناسایی مالیاتی و صدور برگ تشخیص قطعی و در پی آن صدور دستور قطعی تهاتر امری زمان‌بر است که لازم است از مسیر سازمان برنامه و بودجه کشور صورت پذیرد. بدیهی است تا زمان صدور رأی قطعی، امکان صدور مفاصا حساب مالیاتی برای این شرکت‌ها وجود ندارد که این مسئله خود مانعی در مسیر دریافت برخی خدمات از شبکه بانکی کشور از جمله اخذ تسهیلات است.

12. مشکلات تهاتر بدهی‌های دولت با مطالبات بانک‌ها از شرکت‌ها

در سال‌های اخیر، بخشی از مطالبات بخش خصوصی از دولت از محل تهاتر بدهی‌های آن‌ها به شبکه بانکی کشور پرداخت می‌شده است که با توجه به کم بودن مبالغ تخصیصی سازمان برنامه و بودجه به این نوع تهاتر نسبت به حجم مطالبات شرکت‌ها، گروه کمی از شرکت‌ها امکان بهره‌مندی از این تسهیلات را دارند

13. سخت‌گیری در اخذ وثایق ملکی

اخذ وثیقه ملکی در بانک‌ها تابع مقررات داخلی سختگیرانه‌ای است که طی آن ضرایب تقلیلی غیرمنصفانه‌ای لحاظ می‌گردد. به‌عنوان مثال تنها 85 درصد از ارزش کارشناسی شده ملک مسکونی موردپذیرش است که این ارزش باید حداقل 130 درصد اصل و سود تسهیلات را پوشش دهد. این در حالی است که از یک‌سو ارزش برآوردی کارشناسان رسمی دادگستری از املاک عموماً پایین‌تر از ارزش بازار آن است و از سوی دیگر به دلیل تورم بالای بازار مسکن، ارزش ملک در آینده فزاینده خواهد بود. شایان ذکر است در خصوص املاک با سایر کاربری‌ها به‌ویژه کاربری‌های صنعتی و تجاری این سخت‌گیری‌ها مضاعف است.

ب) راهکارهای پیشنهادی رفع چالش‌های صنعت برق با شبکه بانکی کشور

1. تنظیم آیین‌نامه پرداخت تسهیلات به شرکت پروژه‌ها

انتظار می‌رود بازار پولی کشور با در نظر گرفتن اهمیت چالش تأمین مالی صنعت برق و دنبال نمودن اهداف توسعه‌ای زیرساخت‌های کشور از پتانسیل‌های خود برای تأمین مالی مشارکت بخش خصوصی و عمومی استفاده بهینه نماید. برای این منظور لازم است سازوکار ارزیابی طرح‌های و توجیه‌پذیری آن‌ها فارغ از سوابق اعتباری بررسی شده و بازپرداخت تسهیلات از محل درآمدهای پروژه مبنای تصمیم‌گیری‌ها قرار گیرد.

2. افزایش نرخ ارز و عدم توان بازپرداخت تسهیلات ارزی مأخوذه

انتظار می‌رود درخصوص تسویه تسهیلات اخذشده در قالب قراردادهای مشارکت مدنی مأخوذه از بانک‌ها که اقساط آن‌ها بعد از شهریور سال 1399 سررسید می‌گردد، چاره‌اندیشی شود تا این گروه از بدهکاران بانکی نیز بتوانند اقساط خود را با نرخ زمان ایجاد بدهی تسویه نمایند.

3. تسهیم هزینه‌های دریافت خدمات و نقل‌وانتقال پول در بازارهای بین‌المللی

با توجه به اینکه هزینه‌های دریافت خدمات و نقل‌وانتقال پول برای شرکت‌های فعال در سطح بین‌المللی بالاست و این هزینه‌ها خارج از کنترل بنگاه می‌باشد، پیشنهاد می‌گردد بانک مرکزی با همکاری سازمان‌های اجرایی مربوطه، راهکارهایی برای تسهیم هزینه‌ها فی‌مابین بخش خصوصی و دولت ارائه نمایند تا از فشار مضاعف به بخش خصوصی کاسته شود.

4. استفاده از ظرفیت‌های گشایش اعتبارات اسنادی در صنعت برق

تسهیل فرآیندهای گشایش اعتبار اسنادی و کاهش کارمزدها و پیش‌پرداخت‌ها می‌تواند تأثیر بسزایی در افزایش کاربرد این ابزار داشته باشد. همچنین تنزیل این اسناد از دیگر روش‌هایی است که با گسترده شدن کاربرد ال-سی می‌تواند بر تأمین نقدینگی بنگاه‌ها اثرگذار باشد. لذا پیشنهاد می‌گردد بانک مرکزی از طریق مذاکره با وزارت نیرو، راهکارهایی را برای افزایش اعتبار شرکت‌های

تابعه وزارتخانه نزد شبکه بانکی کشور شناسایی نموده تا از این راه علاوه بر افزایش درآمدهای کارمزدی بانکها، نقش خود را در حمایت از تولید داخلی ایفا نماید. همچنین با تفکیک شرکت‌های تابعه توانیر که خصوصی‌سازی شده‌اند، از سایر اشخاص حقوقی، استفاده از این تسهیلات را برای آنها میسر نمایند.

5. واگذاری مطالبات از طریق کارگزاری (فاکتورینگ)

علی‌رغم آنکه آیین‌نامه اجرایی مربوط به ماده 8 قانون حداکثری بر اساس پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصاد و دارایی و سازمان برنامه‌بودجه کشور تدوین و توسط هیأت محترم وزیران به تصویب رسیده است لیکن این آیین‌نامه تاکنون به شیوه مطلوب اجرایی نشده است که پیشنهاد می‌گردد موضوع توسط بانک مرکزی از وزارت اقتصاد و سازمان برنامه پیگیری و موانع آن به‌ویژه درخصوص فرآیندهای اجرایی در شبکه بانکی مرتفع گردد.

6. تدوین سازوکارهای حمایتی در بانک توسعه صادرات و افزایش سرمایه

باهداف ارائه خدمات ویژه حمایتی در بانک توسعه صادرات لازم است که بر عملکرد این بانک نظارت دقیق‌تری صورت پذیرد و باهدف افزایش سقف ارائه خدمات و صدور ضمانتنامه، سرمایه این بانک افزایش یابد.

7. رفع برخی محدودیت‌های بانکی برای تولیدکنندگان و صادرکنندگان برتر

پیشنهاد می‌شود تولیدکنندگان برتر و صادرکنندگان عمده صنعت برق در صورت تقاضا برای صدور ضمانت‌نامه شرکت در مناقصه، پیش‌پرداخت، حسن انجام تعهدات و یا استرداد کسور وجه‌الضمان، از اخذ استعلام‌های بانک مرکزی (چک برگشتی و تسهیلات و تعهدات غیر جاری به سیستم بانکی مشروط به آنکه متناسب با موضوع فعالیت شرکت باشد) معاف شده و سازوکار لازم نیز در سامانه سپام بانک مرکزی ج.ا.ا برای آنها ایجاد شود.

8. تأمین نقدینگی موردنیاز شرکت‌های تولیدکننده جهت خرید مواد اولیه از بورس کالا

1-8 پیشنهاد می‌شود با تقلیل پیش‌پرداخت‌ها و کارمزدها، شرایط گشایش اعتبار برای صنایع پایین‌دستی که جهت تأمین مواد اولیه از بستر بورس کالا استفاده می‌نمایند، ریسک اعتباری پایین‌تری برای بانک‌ها دارد، تسهیل گردد.

2-8 فرآیند صدور و استفاده از ابزارهای نوین تأمین مالی مانند اوراق گام که توسط بانک مرکزی و بورس کالا در سال 98 معرفی گردید، بازبینی شود تا امکان بهره‌مندی صنعت برق از این ابزارها به وجود آید.

9. تسهیل تخصیص ارز و رفع تعهدات ارزی

1-9 در راستای تسریع در حل مشکلات مشتریان ارزی بانکها پیشنهاد می‌گردد پاسخگویی به مکاتبات به‌طور جدی تری در میز خدمت بانک مرکزی نظارت و پیگیری شود.

2-9 پیشنهاد می‌گردد، برای شرکت‌های صادرکننده خدمات فنی و مهندسی که تجهیزات موردنیاز خود را از ایران به کشور مقصد صادر می‌کنند و به‌ویژه سازندگان نیروگاه‌ها در خارج از ایران، روش تهاتر تسهیل شده و فرآیندهای اداری و بوروکراسی موجود کاسته شود.

10. تنظیم مقررات جهت تمکین بانکها از مصوبات ستاد تسهیل و رفع موانع تولید

در این خصوص نیاز است که بانک مرکزی با استفاده از ابزارهای نظارتی خود، بانکهای عامل را به اجرای مصوبات ستاد تسهیل و رفع موانع تولید سوق دهد.

11. ارائه خدمات بانکی به شرکت‌های تهاتر کننده مالیات

همان‌طور که ذکر شد، صدور مفاصا حساب مالیاتی برای شرکت‌های تهاتر کننده با کندی و وقفه صورت می‌پذیرد، لذا پیشنهاد می‌گردد، سازوکار مناسبی برای ارائه خدمات به این گروه از شرکت‌ها در نظر گرفته شود

12. نظام بخشی به تهاتر بدهی‌های دولت با مطالبات بانکها از شرکتها

برای حفظ عدالت و ممانعت از رانت، لازم است سازوکار شناسایی واجدین شرایط استفاده از روش تهاتر بانکی برای تسویه مطالبات از دولت بازبینی شود.

13. تسهیل شرایط اخذ وثایق ملکی

پیشنهاد می‌گردد در راستای حمایت از بخش تولید و صنعت، بر عملکرد بانکها در اخذ وثایق بر اساس اعتبار مشتریان و نوع فعالیت آنها نظارت دقیق‌تری به‌عمل آمده و بانکهای متخلف شناسایی و جرائم متناسب برای آنها در نظر گرفته شود.

14. استفاده از پتانسیل‌های شرکت‌های واسپاری

در حال حاضر استفاده از پتانسیل‌های شرکت‌های واسپاری در تأمین ماشین‌آلات و تجهیزات موردنیاز به دلیل سقف تعیین شده توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. در پرداخت تسهیلات، محدود شده است که پیشنهاد می‌گردد این محدودیت‌ها کاهش یابد.

حاضرین جلسه:

آقایان: توسلی - کیومرثی - جوشش - محمودیان مقدم - کاملی - رجبیان - نظریان - نجفی - کامل غنی آبادی - سالمی - یعقوبی - سویزی - نصرآبادی - اسماعیلی - محمدی - وارسته - پات راد -

صورتجلسه کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و
کشاورزی خراسان رضوی

تعداد صفحات: 7 برگ

تاریخ برگزاری 1400/11/21

شماره جلسه: 7

رئیس جلسه: **شادمان** دبیر جلسه: **تمیزی** ساعت شروع 8 ساعت خاتمه: 10

خانمها: خطابي - ملارضایی -